

Hřbitůvek, 1901
Olej, karton, 50×57 cm
České přístavy, a. s.

Kvetoucí krajiny *Karla Langerera* 1878-1947

28. dubna až 2. září 2018
Kolowratský zámek
Rychnov nad Kněžnou

Orlická galerie

Muzeum a galerie Orlických hor
v Rychnově nad Kněžnou

ve spolupráci s

Českou spořitelnou, a. s.
Českými přístavy, a. s.
Městským muzeem v České Třebové
Galerií moderního umění v Hradci Králové
Městským muzeem v Jaroměři
Oblastní galerií Vysočiny v Jihlavě
Galerií Středočeského kraje v Kutné Hoře
Městskou galerií v Litomyšli
Galerií hlavního města Prahy
Městskou galerií ve Vysokém Mýtě

Kvetoucí krajiny *Karla Langera* 1878-1947

PhDr. Michael Zachař

Kostel sv. Mikuláše v Praze, nedatováno
Olej, plátno, 112×133 cm
Městské muzeum v Jaroměři

Podmanivé obrazy akademického malíře Karla Langera (1878-1947) zná sběratelská obec, uvědomělí regionalisté a možná či snad též pár kunsthistoriků. Je to velká škoda, neboť vcelku rozsáhlé i překvapivě rozmanité výtvarné dílo tohoto bytostného impresionisty přesahuje hranice kraje a je či spíše by mělo být součástí národní kultury.

Příští rok uplyne již třicet let od poslední vcelku skromné autorovy výstavy v rodné Jaroměři. Toto město dalo světu Josefa Šímu a nedaleké Opočno Františka Kupku. Světový věhlas obou výtvarníků je pochopitelný a v jejich sousedství je malování Karla Langera jakousi vzdálenou selankou, v podání nejednoho dnešního rádobyznalce starou veteší pro maloměšťáky. Ovšem v kontextu zrodu moderní české malby v době kolem roku 1900 hraje Langer svou důležitou a nepominutelnou roli. Výstavou v Orlické galerii v Rychnově nad Kněžnou jej chceme alespoň v zásadních konturách připomenout.

Když přišel z východních Čech roku 1897 na pražskou Akademii do krajinářské speciálky profesora Julia Mařáka, měla tato škola již značný věhlas. Kaván tam již nebyl a vůdčími příklady byli Lebeda a Slavíček. Po nezbytné kreslířské průpravě maloval i Langer – jako ostatně všichni – aranžovaná zátiší. Přitom krajinky zkoušel i dříve, jak dokládá ještě v omáčkové barevnosti vyvedené polní zákoutí datované rokem 1895. To letní krajinka s polním koutkem kvetoucího vegetačního koberce datovaná v signatuře rokem 1898 přináší již příjemný vánek plenérového malování v intenci kavánovské přírodní lyriky. Mařákův vzor i étos vyčteme bezpečně z krásných obrazů V zeleném šeru (NG) či Rozkvetlý sad dochovaných dokonce ve variantách. Langer se účastnil

exkurzí na Okoř i do Lochovic a vyprávěl ve svědomitého krajináře s notnou dávkou poetického přízvuku. Jeho obrazy prokvétaly pampeliškami, pryskyřníkem, rudým mákem, lupinami a hojností květeny všeho druhu. Po Mařákově smrti v říjnu 1899 přestoupil posléze do třídy profesora Rudolfa z Ottenfeldu. V ateliéru tohoto figuralisty, který paradoxně namísto Slavíčka převzal vedení krajinářské školy, pak namaloval roku 1903 rozměrný olej Před rozkvetem, jež zakoupila již tehdy Moderní galerie jako příklad práce úspěšného výtvarného dorostu. Tento naprosto mimořádný absolventský Langerův obraz jsem zařadil do obou monumentálních přehlídek českého umění v Jízdárně Pražského hradu (Má vlast 2015, Světlo v obraze 2017), kde sklízel po zásluze obrovský obdiv.

Pro doplnění studií i možnost načerpat nové inspirace odebral se Langer krátce po roce 1900 do Dalmacie, kam jezdil opakovaně, a též do Říma, kde se načas usadil s cílem studovat u profesora Beneše Knüpfera. Setkáváme-li se později nejednou s figurální stafáží v Langerových arkaických obrazech, tkví jejich počátek právě zde (V koupeli, okolo 1905, Ranní koupel, 1937, Městské muzeum Česká Třebová). Kultivovanost Knüpferových figur či portrétů se v soudobější sazbě promítla i do Langerových děl. Jižní světlo i tematické odlišnosti prospěly rychlejšímu vyprávění umělcových nepochybných vloh (Albánské loďky, okolo 1910). Rovněž si osvojil malbu mořských příbojů a stal se tak pokračovatelem knüpferovské tradice marín. Forma obrazů nabývá na monumentalitě, rukopis je vervní a kolorit žhne opalizujícími odstíny vzedmuté secese. Impresivní fakturu štětce musíme obdivovat v kouzelně rozehraných zahradních slavnostech, parkových promenádách, v obrazech letních venkovských koutů plných spočinutí, odpočinku i zadumání (Hřbitůvek, 1901, O pouti, okolo 1918, GMU Hradec Králové). Langer necestoval jen na jih, ale maloval i u Severního moře, kde jej zaujala mola, pláže s osamělými postavami a atmosférická proměnlivost oblohy. Varioval tehdy oblíbené whistlerovské šedé nálady s jemnými odstíny i kontrasty rumělký, fialové či sytější modré.

V čase vzniku Slavíčkových pražských námětů se i další umělci ubírali tímto směrem. Mladíček Macoun zůstal ve šlépějích géniových, Minařík poetizoval staromistrovsky i civilistně pražská zákoutí, avšak Langer toužil po méně

Mařákoví žáci v Lochovicích, 1898, zleva Alois Kalvoda, Karel Langer, Augustin Sátra, Josef Ullmann, Ota Bubeníček a Stanislav Lolek

Kvetoucí strom, nedatováno
Olej, překližka, 50×69,5 cm
Městská galerie Vysoké Mýto

Krávy ve slunci, asi 1908
Olej, karton, 35×49 cm
České přístavy, a. s.